

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
М. ӘУЕЗОВ АТЫНДАҒЫ ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН МЕМЛЕКЕТТІК УНИВЕРСИТЕТІ
“БЕЙОРГАНИКАЛЫҚ ЗАТТАРДЫҢ ХИМИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯСЫ” КАФЕДРАСЫ**

***УЛЫХИМИКАТТАРМЕН ЖҰМЫС ЖАСАУ
БАРЫСЫНДАҒЫ ҚАУІПСІЗДІК
ШАРАЛАРЫ***

**ҚАБЫЛДАҒАН: ЖАНТАСОВ Қ.Т.
ОРЫНДАҒАН: САНДЫБАЕВА Г.А.
ГРУППА: МП – 17 – 1К2**

ШЫМКЕНТ 2017Ж

Мақсаты: Улыхимикаттардың қандай зияны бар екенін білу керек, тірі организмге қандай әсер ететінін, және де осындай заттармен жұмыс жасау барысында алдын алу шараларын қарастыру керек.

Зиянды заттар (ЗЗ) – адам организмiмен жанасуы нәтижесiнде өндiрiстiк жарақаттануға әкелетiн, кәсiптiк ауруларды немесе адам денсаулығында қандай да бiр ауытқуларды туғыза алатын химиялық қосылыстар; әдетте, мұндай заттардың тiзiмiн құзырлы мемлекеттiк арнаулы мекеме бекiтедi; организмнiң өсуiне, дамуына немесе денсаулығына нұқсан келтiретiн химиялық заттар. Бұлардың зиянды әсерi бiрден бiлiнбейдi, кейде мұндай ауытқулар ата-анасында байқалмағанымен, келесi ұрпақтарда бiлiнедi.

**Зиянды заттар
(ағзаға әсер ету дәрежесі
4 түрге бөлінеді)**

**Қауіптілігі
орташа
заттар**

**Қауіптілі
төмен
заттар**

**Өте
қауіпті
заттар**

**Қауіптілігі
Жоғары
заттар**

**Зиянды заттардың ағзаға әсер ету жағынан
жіктелумен, факторларына мыналар
жатады:**

**Заттардың
санымен
концентрациясы**

**Әсер ету
ұзақтығы**

**Дисперсия
жағдайы**

**Ағзадағы
биологиялық
сұйықтардың
ерігіштігі**

*Улы заттар адам ағзасына үш
жолмен сіңеді*

**Ингаляциялы улану
тыныс алу мүшелері арқылы**

Ас қорыту тракті

Тері арқылы

Өндіріске енгізу және пайдалану мақсаты бойынша кез келген химиялық заттар қоса жүреді, міндетті түрде санитарлық-гигиеналық нормалармен, сондай-ақ қауіпсіздік техникасының қағидаларына, арнайы нұсқаулықтармен баяндалады. Оларды барлық адамдар орындауы тиіс, өндірісте дәрістер жүргізіліп, өзге және химиялық заттарды тасымалдау кезінде қолдану керек.

Кез келген улы заттармен жұмыс жасаған кезде қауіпсіздік шараларын сақтау қажет:

1) Жеке бас гигиенасын сақтау керек.

2) Тамақ дайындау, қабылдау, тамақ ішу, темекі шегу – тек арнайы тағайындалған орындарда ғана рұқсат етіледі

3) Жұмыс орындарында өрт шығудың алдын алу қажет

4) Жалпы ғимараттардың іші ағынды соратын желдеткішпен жабықталуы тиіс

5) Улы заттармен жұмыс жасаған кезде арнайы ағынды соратын желдеткіші бар шкафтардың астында жүргізу қажет.

6) Міндетті түрде жеке қорғану құралдарын пайдалану қажет: қолғап, респираторлар, көзілдіріктер және т. б.

Сақталуы.

Улы, тез тұтанатын, қопарылуы мүмкін қауіпті химиялық заттарды, салқын жақсы желдетілетін ғимаратта сақтаған жөн.

Оларды күн көзі түспейтін жерде және өрт шығу қаупі бар жерлерден алысрақ ұстаған жөн.

Бір бірімен реакцияға түсу мүмкіндігі бар заттарды бөлек ұстау қажет, себебі қауіпті өнімдердің алдын алу қажет.

Міндетті түрде сыртында улы заттар деген таңбасы болу қажет.

Улы заттармен жұмыс жасаған кезде, міндетті түрде қауіпсіздік ережелерін сақтаңыз, бұл өзіңізді және айналаңыздағылардың жарақат алуынан сақтайды:

Қорытынды:

Химиялық заттармен қате жұмыс жасаған жағдайда адам денсаулығына елеулі қатер төнетінін ойлаңыз.

Жоғарыда аталған қауіпсіздік ережелерін сақтай отырып, сонымен қатар мағынасын жоғалтпау керек. Ең алдымен, зиянды заттармен жұмыс жасағанда қорықпау керек. Біріншіден әрине сақ болу керек, егер адам қорқынышқа бой алдырса, онда ол зиянды заттармен жұмыс жасағанда қателіктерге ұрынуы мүмкін.

Пайдаланган әдебиеттер тізімі:

1. Басманов П.Т. Др. Средства индивидуальной защиты органов дыхания. Справочное руководство. СПб: ГИИП “Искусство России”, 2002. – 400с.
2. Вознесенский В.В. Средства защиты органов дыхания и кожи. М.: Военные знания, 2011.-80с.
3. Гаврищук В.И, ТТюриков Б.М. Защита органов дыхания при работе с минеральными удобрениями//Пути ускорения нормализации условий труда работников сельского хозяйства Сб. Трудов Орел: ВНИИОТ ГАП СССР, 1988.-С. 116-121.